

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

8 בדצמבר 2014

590

ט"ז בכסלו התשע"ה

עמוד

הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון מס' 33 והוראת שעה) (הלוואות ומועדי תשלום המימון),
התשע"ה-2014 78

הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון מס' 33 והוראת שעה) (הלוואות ומועדי תשלום המימון), התשע"ה-2014*

1. תיקון סעיף 1
1. בחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1 –
- (1) אחרי ההגדרה "סיעה" יבוא:
- "סיעה חדשה" – מפלגה שלא היתה מיוצגת על ידי סיעה בכנסת היוצאת, הגישה בבחירות לכנסת רשימת מועמדים והיא מיוצגת בכנסת על ידי חבר כנסת אחד לפחות";
- (2) אחרי ההגדרה "הוצאות שוטפות" יבוא:
- "מימון ההוצאות השוטפות שסיעה מקבלת בחודש" – המימון המגיע לסיעה לפי סעיפים (ג) ו-12, לרבות לפי הסכם כאמור בסעיף 12(ד);
- "הפרשי הצמדה וריבית" – כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961²;
2. תיקון סעיף 1א
- בסעיף 1א לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (א), המילים "יושב ראש הכנסת יפרסם ברשומות הודעה על הרכב הוועדה" – יימחק;
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "מיום פרסום ההודעה כאמור בסעיף קטן (א)" יבוא "מיום מינויה; הודעה על מינוי הוועדה ועל הרכבה תפורסם ברשומות מטעם הכנסת";
- (3) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
- "(ג) חבר הוועדה הציבורית שיהיה בה שתי תקופות כהונה מלאות ברציפות לא ימונה לתקופת כהונה נוספת ברציפות."

ד ב ר י ה ס ב ר

ולהחזיר הלוואות אלו מכספי מימון המפלגות שהן זכאיות להם, ולאיסור שיוטל עליהן ללוות כספים מהבנקים וכך לצמצם את תלותן בגורמים עסקיים בעלי עניין. כמו כן, מוצע להקדים את מועד התשלום של מימון הבחירות – הן המקדמה והן השלמת המימון לאחר הבחירות. עוד מוצע להגדיל הן את תקרת ההוצאות והן את גובה התרומות המותרות לסיעות שנבחרו לראשונה לכנסת (להלן – סיעות חדשות). יודגש כי בהצעת חוק זו לא מוצע להגדיל את התשלומים המשולמים למפלגות, אלא לקבוע פריסה שונה של המימון הקיים.

סעיף 2 מוצע לתקן את ההוראות הנוגעות להרכב הוועדה הציבורית העוסקת ביחידת המימון, ולקבוע כי חבר הוועדה שיהיה שתי תקופות כהונה רצופות לא ימונה לתקופת כהונה נוספת ברציפות, וכך חבר ועדה שיהיה תקופת כהונה חלקית בשל חילופין במהלך כהונת הוועדה יוכל לשוב ולהתמנות לתקופת כהונה שלישית ברציפות. עוד מוצע לקבוע כי הוועדה תכהן מיום מינויה, ולא מיום פרסום ההודעה על מינויה ברשומות.

בהצעת החוק מוצעים תיקונים לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973 (להלן – חוק מימון מפלגות), ומטרתה לתקן את הסדרי מימון המפלגות, המקשים על המפלגות לממש את שליחותן הציבורית במשטר הדמוקרטי-פרלמנטרי בישראל. על חשיבותו של המימון במערכות הפוליטיות עמדה הוועדה הציבורית לבחינת מימון פעילות פוליטית ברשות של שופט בית המשפט העליון דב לוין ז"ל, בדוח שפרסמה באוקטובר 2000: "החיים הפוליטיים במדינה דמוקרטית מודרנית דורשים מימון נאות. פעולה ציבורית אפקטיבית דורשת מנגנון פעולה, יכולת ארגונית, פעילות שיווק, הטמעה של מסרים ויכולת לקיים דו-שיח רציף עם ציבורים מגוונים בחברה משכילה ותובענית יותר מבעבר. על מנת לקיים תקשורת, גיוס ושימור תמיכה של תומכים ומצביעים נוקקות המפלגות למימון המאפשר העסקת עובדים, יועצים, הפעלת מתנדבים, רכישת שירותים והשגת חשיפה תקשורתית" (עמ' 6).

עיקרי התיקונים המוצעים נוגעים לאפשרות שניתן למפלגות המיוצגות בכנסת (סיעות) ללוות כסף מהמדינה

* הצעת חוק מס' פ/2920/19 (מספר פנימי: 559857); הועברה לוועדה ביום י"א בכסלו התשע"ה (3 בדצמבר 2014).

¹ ס"ח התשל"ג, עמ' 52; התשע"ד, עמ' 347.

² ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

3. בסעיף 2(א1) לחוק העיקרי, אחרי "בשינויים המחויבים" יבוא "85% מהסכום ישולמו מיד תיקון סעיף 2 לאחר פרסום תוצאות הבחירות, ו-15% מהסכום - מיד לאחר שמבקר המדינה הגיש ליושב ראש הכנסת דין וחשבון חיובי לפי סעיף 10(ב), ומקדמה ששולמה לרשימת המועמדים לפי סעיף 4 תנוכה מתשלומים אלו בדרך האמורה בסעיף 4(ג) או (ג1), לפי העניין".
4. בסעיף 3(א) לחוק העיקרי, במקום "כמשמעותה בסעיף 16" יבוא "ושל סיעה שהיתה מיוצגת בכנסת היוצאת אך לא זכתה בה במנדטים".
5. בסעיף 4 לחוק העיקרי -
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "60%" יבוא "70%";
 - (2) בסעיף קטן (א1), במקום "פחות מחמישה" יבוא "פחות מעשרה", במקום "מחמש" יבוא "מעשר", ובמקום "60%" יבוא "70%";
 - (3) בסעיף קטן (א2), במקום "60%" יבוא "70%", ובמקום "מחמש" יבוא "מעשר";
 - (4) בסעיף קטן (ב) -
- (א) ברישה, אחרי "סיעה" יבוא "או סיעה חדשה", במקום "מן הסכום המגיע לה לפי סעיף 3(א)" יבוא "הסכום המגיע לה לפי סעיף 3 מיד לאחר פרסום תוצאות הבחירות";
- (ב) פסקאות (1) ו-(2) - יימחקו;
- (5) בסעיף קטן (ג), אחרי "שסיעה" יבוא "או סיעה חדשה";
 - (6) בסעיף קטן (ג1), במקום "סעיף קטן (ב)(1)" יבוא "סעיף קטן (ב)";
 - (7) בסעיף קטן (ד), אחרי "סיעה" יבוא "סיעה חדשה".
6. בסעיף 6(ב) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "ובלבד שהציגה בפניו מסמך מאת הבנק שלפיו אין תיקון סעיף 6 בחשבון שהיא מבקשת להחליף יתרת חובה".

ד ב ר י ה ס ב ר

הכספית בתקופת הבחירות לכנסת היה שלילי בסכום שאינו עולה על 15% ממימון הבחירות שניתן להן, כמפורט בסעיף 10 לחוק מימון מפלגות - שגם לו מוצעים תיקונים בסעיף 12 להצעת החוק.

עוד יצוין כי לפי סעיף 3 המוצע, סיעה שלא זכתה במנדטים אך זכאית למימון הוצאות בחירות לאחר שזכתה ב-1% לפחות מהקולות הכשרים, תקבל לאחר פרסום תוצאות הבחירות רק 85% מיחידת המימון שהיא זכאית לה, ו-15% ישולמו לאחר פרסום דוח חיובי של מבקר המדינה.

לסעיף 5(7) - מכיוון שלפי הצעת החוק הלוואות לסיעות יינתנו רק מאוצר המדינה, ולא מבנקים, אין צורך בהוראה המאפשרת לסיעות לקבל מהמדינה החזר עבור הוצאות מימון.

סעיף 6 כדי להבטיח התנהלות תקינה, מוצע לקבוע כי סיעה לא תהיה רשאית להחליף את חשבון הבנק שאליו משולם מימון הוצאותיה השוטפות אלא לאחר שהמציאה אישור מהבנק שלפיו החשבון אינו ביתרת חובה.

סעיפים 3 מוצע להגדיל את סכום המקדמה המשולמת עד 5 ו-16 על חשבון הוצאות הבחירות. ככלל, כיום שיעור המקדמה הוא 60% מיחידת מימון אחת לכל חבר הכנסת הנמנה עם הסיעה ביום הקובע, ולעניין סיעה המונה פחות מחמישה חברים או סיעה חדשה, ניתן לקבל מקדמה בשיעור כאמור מחמש יחידות מימון כנגד ערבות בנקאית. מוצע להגדיל את שיעור המקדמה ל-70%, ולעניין סיעה קטנה או חדשה - להגדיל את סכום המקדמה כנגד ערבות בנקאית לשיעור כאמור מעשר יחידות מימון. מוצע לקבוע כהוראת שעה לעניין מימון הבחירות לכנסת העשרים כי המקדמה תהיה בשיעור של 85% מיחידת מימון אחת כאמור, נוכח תקופת כהונתה הקצרה הצפויה של הכנסת התשע-עשרה, שבמהלכה התקיימו אף בחירות לרשויות המקומיות, הכרוכות בהוצאות רבות.

כיום, לאחר פרסום תוצאות הבחירות משולמת לסיעות השלמה של מימון הבחירות עד לשיעור של 85% מהמימון. 15% הנותרים משולמים לאחר הגשת דוח חיובי של מבקר המדינה על התנהלותן הכספית של הסיעות. מוצע לקבוע כי לאחר הבחירות ישולם לסיעות מלוא המימון המגיע להן. יובהר כי תיקון זה אינו גורע מסמכותו של מבקר המדינה לקנוס סיעות שהדוח לעניין התנהלותן

- תיקון סעיף 7 7. בסעיף 7 לחוק העיקרי -
- (1) סעיף קטן (א) - בטל;
- (2) בסעיף קטן (ב), אחרי "סיעה" יבוא "או סיעה חדשה";
- (3) בסעיף קטן (ג), אחרי פסקה (3) יבוא:
- "(4) רשימת מועמדים לא תוציא הוצאות בחירות בסכום העולה על עשר יחידות מימון או על הסכום לפי פסקאות (2) או (3), בהתאם למספר המנדטים שבהם זכתה, לפי הגבוהה."
- תיקון סעיף 7א 8. בסעיף 7א לחוק העיקרי -
- (1) בכותרת השוליים, בסופה יבוא "למפלגה";
- (2) במקום "סיעה או רשימת מועמדים" יבוא "מפלגה שאינה מיוצגת בכנסת".
9. אחרי סעיף 7א לחוק העיקרי יבוא:
- "חשבון הבנק 7ב. (א) לא יסרב תאגיד בנקאי לפתוח חשבון עובר ושב במטבע ישראל למפלגה או לסיעה ולנהל חשבון כאמור כל עוד עומדת המפלגה או הסיעה בתנאי ההסכם בינה ובין התאגיד הבנקאי בקשר לניהול החשבון, ואולם אין חובה לתת שירות שיש בו משום מתן אשראי להן; המפקח על הבנקים שמונה לפי סעיף 5 לפקודת הבנקאות, 1941³, רשאי לקבוע הוראות לעניין סעיף זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

נכתב: "...מדוחותיהם הכספיים של הסיעות עולה כי סך ההלוואות שקיבלו סיעות מתאגידים בנקאים ליום 31.1.13 עומד על כ-68 מיליון ש"ח, מתוכם כ-63 מיליון ש"ח ניטלו ע"י ארבע סיעות אשר על פי דוחותיהם הכספיים ליום 31.1.13 סיימו בגירעונות שסכומם המצטבר עומד על כ-75 מיליון ש"ח. ההלוואות האמורות התקבלו משני תאגידים בנקאיים: מתאגיד בנקאי אחד מסתכם סכום ההלוואות במצטבר לכ-61 מיליון ש"ח ומתאגיד בנקאי נוסף עומד סכום ההלוואות במצטבר על כ-2 מיליון ש"ח. בדוח על הבחירות לכנסת ה-18 כבר העיר מבקר המדינה כי "כיוון שחובות הסיעות גדולים, לכאורה עתידן נתון בידי הבנק, ובמציאות של בחירות תכופות הוצאות הסיעות גדלות ואיתן הגירעונות והתחייבויות הסיעות כלפי בנקים". כתוצאה מכך איתנותן הפיננסית ולעיתים אף קיומן הכלכלי של הסיעות נתונים בספק, ובכך גלומה סכנה לקיומו של המשטר הדמוקרטי המתאפיין בריבוי מפלגות".

לצד החשש מהתלות של המפלגות בבנקים, בשנים האחרונות המפלגות מתקשות לקבל מהם אשראי, והדבר פוגע בהתנהלותן וביכולתן לממש את ייעודן. מוצע אפוא לנתק את התלות האמורה.

לסעיף 7ב המוצע

מוצע לקבוע כי בנק לא יהיה רשאי לסרב לפתוח למפלגה חשבון עובר ושב, אך בדומה לכל לקוח, הבנק לא יהיה מחויב לתת למפלגה אשראי.

סעיף 7 נושא תקרת הוצאות הבחירות של רשימת מועמדים מוסדר, באופן שונה, הן בסעיף 7(א) לחוק מימון מפלגות והן בסעיף 16(2)(א) לחוק. נוכח ההצעה לבטל את סעיף 16 לחוק, כמפורט בהמשך, וכדי לצמצם את הפער שבין סיעות קיימות לסיעות חדשות, מוצע לאפשר לסיעות חדשות להוציא הוצאות בחירות בסכום של עשר יחידות מימון, כקבוע היום בסעיף 7 לחוק, או בסכום גדול יותר לפי מספר המנדטים שבהם זכו, בהתאם לחישוב הנערך לגבי סיעות ביום הקובע (היום שבו לפי חוק מימון מפלגות מתחילה תקופת הבחירות).

סעיף 8 סעיף 7א לחוק מימון מפלגות קובע כי סיעה או רשימת מועמדים לא תקבל הלוואה אלא מתאגיד בנקאי. נוכח האיסור המוצע על סיעה לקבל הלוואה מתאגיד בנקאי (סעיף 9 להלן), מוצע להבהיר כי מפלגה שאינה מיוצגת בכנסת תוכל להמשיך ולקבל הלוואה מתאגיד בנקאי.

סעיפים 9 כדי לחוק את יכולתן של המפלגות לממש את ייעודן וכדי לבסס את עצמאותן הכספית, מוצע ו-17(א) להפחית את תלותן במערכת הבנקאית. לאורך השנים נשקקה יחידת המימון, ובמקביל חל גידול בהוצאות למימון מערכות הבחירות וההתנהלות השוטפת של מפלגות, והן פיתחו תלות בהלוואות בנקאיות. בדיון וחשבון של מבקר המדינה על תוצאות ביקורת החשבונות השוטפים של הסיעות בכנסת השמונה-עשרה (פורסם ביום כ"א באדר א' התשע"ד - 26 בפברואר 2014),

³ ע"ר 1941, תוס' 1, עמ' (ע) 69, (א) 85.

- (ב) לא תקבל סיעה הלוואה מגורם כלשהו, למעט -
- (1) הלוואה מאוצר המדינה לפי סעיף 7ג;
- (2) הלוואה מתאגיד בנקאי בתנאים מקובלים לשם רכישת זכות במקרקעין בלבד.
- (ג) לעניין סעיף זה לא יראו יתרת חובה בחשבון עובר ושב שבו מתקבל מימון ההוצאות השוטפות כהלוואה, ובלבד שיתרת החובה לחשבון זה אינה עולה על מחצית הסכום שהסיעה אמורה לקבל למימון הוצאותיה השוטפות בחודש.
- (ד) מפלגה או סיעה רשאית לקבל ערבות בנקאית או אחרת בהתאם להנחיות מבקר המדינה.
7. הלוואה לסיעה
- (א) סיעה זכאית לקבל מאוצר המדינה, באמצעות יושב ראש הכנסת, הלוואות בתנאים כאמור בסעיף זה, לפי העניין.
- (ב) (1) לאחר פרסום תוצאות הבחירות ועד תום שלוש שנים מיום כינוס הכנסת או עד היום הקובע, לפי המוקדם, רשאית סיעה לקבל הלוואה בסכום שלא יעלה על מחצית מימון ההוצאות השוטפות שהיא מקבלת בחודש לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום שלוש שנים מיום כינוס הכנסת.
- (2) הלוואה לפי פסקה (1) תוחזר בתשלומים שווים באמצעות ניכוי ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש, מהחודש שלאחר קבלת ההלוואה ועד תום שלוש שנים מיום כינוס הכנסת; אין באמור כדי למנוע פירעון מוקדם של ההלוואה.
- (3) התבקשה הלוואה כאמור בפסקה (1) בסמוך לפני יום הבחירות לכנסת, ובכלל זה לאחר אישור הצעת חוק התפורות הכנסת בקריאה הראשונה, לא תינתן ההלוואה אלא אם כן יושב ראש הכנסת שוכנע כי הדבר מוצדק בניכוי העניין, על פי המלצת הוועדה הציבורית; החליט יושב ראש הכנסת כאמור, תחול החלטתו על כל הסיעות.

ד ב ר י ה ס ב ר

סוגים: האחד - הלוואה הניתנת בשלוש השנים הראשונות לכהונת הכנסת, בסכום שלא יעלה על מחצית מימון ההוצאות השוטפות עד תום שלוש השנים הראשונות לכהונת הכנסת; השני - הלוואה הניתנת בשנה הרביעית לכהונה, בסכום שלא יעלה על פי שלושה ממימון ההוצאות השוטפות.

מוצע לקבוע הוראות שתכליתן להבטיח את פירעון ההלוואה. בין היתר מוצע לקבוע כי ההחזר ייעשה בניכוי ישיר מתשלומי מימון המפלגות; כי סכום ההלוואה ייקבע לפי יכולת הפירעון הצפויה ולא יעלה על מחצית המימון השוטף שהסיעות מקבלות במשך שלוש שנים; כי

מוצע לקבוע כי סיעה, להבדיל ממפלגה שאינה מיוצגת בכנסת, לא תהיה רשאית לקבל הלוואה מבנק או מכל גורם שאינו המדינה (למעט לצורך רכישת זכות במקרקעין). אולם לא יראו יתרת חובה בחשבון שאליו משתלם מימון ההוצאות השוטפות, בסכום שאינו עולה על מחצית הסכום שהסיעה צפויה לקבל למימון הוצאותיה השוטפות בחודש לאותו חשבון, כהלוואה.

לסעיף 7ג המוצע

מוצע לקבוע הסדר חדש שלפיו מפלגות המיוצגות בכנסת יהיו זכאיות לקבל הלוואות מאוצר המדינה משני

(ג) הסתיימה כהונתה של הכנסת לפני פירעון הלוואה כאמור בסעיף קטן (ב) והגישה הסיעה רשימת מועמדים לכנסת הבאה, תנוכה יתרת הלוואה מהמקדמה שהיא זכאית לה לפי סעיף 4; לא הגישה הסיעה רשימת מועמדים לכנסת הבאה, תנוכה יתרת הלוואה ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש.

(ד) (1) מהשנה הרביעית לכהונתה של הכנסת ועד היום הקובע רשאית סיעה לקבל הלוואה בסכום שלא יעלה על פי שלושה ממימון ההוצאות השוטפות שהיא מקבלת בחודש, ובלבד שבאותה העת אין הלוואה שקיבלה וטרם נפרעה.

(2) הלוואה לפי פסקה (1) תוחזר בתשלומים שווים באמצעות ניכוי ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש, מהחודש שלאחר קבלת הלוואה ועד לחודש האחרון שבו משתלמות הוצאות אלו עבור הכנסת שבה התקבלה הלוואה; אין באמור כדי למנוע פירעון מוקדם של הלוואה.

(3) הסתיימה כהונתה של הכנסת לפני גמר תקופת כהונתה לפי סעיף 9 לחוק-יסוד: הכנסת⁴, תחושב מחדש התקופה להחזר הלוואה בהתאם.

(ה) בקשה להלוואה תוגש בידי הסיעה ליושב ראש הכנסת, ויפורטו בה סכום הלוואה המבוקש ותקופת החזר.

(ו) יושב ראש הכנסת לא יאשר מתן הלוואה לפי סעיף זה לסיעה חדשה שטרם פרעה הלוואה שנטלה מתאגיד בנקאי לפי סעיף 7א אלא לאחר שהציגה בפניו, להנחת דעתו, הסדר בדבר פירעון הלוואה.

(ז) החזר הלוואה לפי סעיף זה יהיה צמוד להפרשי הצמדה וריבית.

ד ב ר י ה ס ב ר

עוד מוצע לקבוע כי סיעה חדשה שיש לה חוב לבנק תקבל הלוואה מהמדינה רק לאחר שתציג הסדר בדבר פירעון הלוואה להנחת דעתו של יושב ראש הכנסת. בסעיף 17(א) מוצע לקבוע הוראת מעבר שלפיה יושב ראש הכנסת לא יאשר מתן הלוואה מהמדינה לסיעה קיימת שיש לה הלוואה שניטלה טרם תחילתו של החוק המוצע וטרם נפרעה, אלא לאחר שהציגה בפניו, להנחת דעתו, הסדר בדבר פירעון הלוואה.

הלוואה תוחזר בצירוף הפרשי הצמדה וריבית; כי לא תינתן הלוואה סמוך לסיום כהונת הכנסת; כי הלוואה שלא נפרעה עד תום כהונת הכנסת תנוכה ממקדמת מימון הבחירות; כי חוב שלא ניתן לנכותו יעמוד לחובתה של המפלגה ביחס לכל תשלום שיגיע לה מאוצר המדינה; כי תשלומי מימון ההוצאות השוטפות ומקדמת מימון הבחירות יובטחו לצורך פירעון הלוואה גם במקרה של התפלגות הסיעה כמפורט בדברי ההסבר לסעיף 13 לחוק (סעיף 14 להצעת החוק).

⁴ ס"ח התשי"ח, עמ' 69.

(ח) חוב שנותר לסיעה או למפלגה בשל הלוואה לפי סעיף זה ולא ניתן לנכותו לפי הוראות סעיף זה, תחזירו הסיעה ללא דיחוי, ואם לא עשתה כן - ינוכה החוב מכל סכום המגיע לסיעה או למפלגה מאוצר המדינה לפי חוק זה או לפי דין אחר; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מזכות לתביעה להשבת החוב לפי כל דין; יושב ראש הכנסת יודיע לשר האוצר, לשר המשפטים ולשר הפנים על חוב כאמור שלא הוחזר.

(ט) ועדת הכנסת לא תאשר שינויים בהרכב הסיעתי של הכנסת או ייצוג של מפלגה חדשה בכנסת אלא לאחר שנוכחה שלא יהיה בהחלטתה כדי למנוע פירעון הלוואה לפי סעיף זה."

תיקון סעיף 8

10. בסעיף 8 לחוק העיקרי -

- (1) בסעיף קטן (א), במקום "רשימת מועמדים" יבוא "מפלגה";
- (2) בסעיף קטן (ב), המילים "או רשימת מועמדים" - יימחקו;
- (3) בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "חל היום הקובע בשנה שקדמה ליום הבחירות, יראו לעניין סעיף קטן זה את התקופה שמהיום הקובע ועד יום הבחירות כשנה שמתקיימות בה בחירות, אולם לא תקבל סיעה תרומה מאותו תורם לפי סעיף קטן זה יותר מפעם אחת.;"
- (4) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:
"1ג) לא תקבל מפלגה שאינה מיוצגת בכנסת תרומה כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), בסכום העולה על פי חמישה מהסכומים הנקובים באותם סעיפים קטנים.
2ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (ג) ו-1ג), מפלגה או סיעה שהגישה רשימת מועמדים ולא זכתה במנדטים רשאית לקבל תרומה שלא מתאגיד כאמור בסעיף קטן (א), ב-12 החודשים שלאחר יום הבחירות, בסכום שאינו עולה על פי עשרה מהסכום הנקוב בסעיף קטן (ג), והכול לשם כיסוי חובותיה בשל הבחירות.;"
- (5) בסעיף קטן (1ד), במקום "רשימת מועמדים" יבוא "מפלגה";
- (6) בסעיף קטן (2ד), במקום "רשימת מועמדים" יבוא "מפלגה", ובמקום "רשימת המועמדים" יבוא "המפלגה";
- (7) בסעיף קטן (ה) -
(א) האמור בו עד המילים "בנסיבות המקרה" יסומן כפסקה (1), ובה, אחרי "סיעה" יבוא "או מפלגה" ואחרי "הסיעה" יבוא "או המפלגה";
(ב) האמור בסיפה החל במילים "לא היתה" יסומן כפסקה (2);
- (8) בסעיף קטן (ו), במקום "רשימת מועמדים" יבוא "מפלגה".

ד ב ר י ה ס ב ר

רשאית לקבל. עוד מוצע לקבוע כי מפלגה שלא זכתה במנדטים רשאית, בשנה שלאחר הבחירות, לקבל תרומות בסכום של פי עשרה מסכומי התרומות שהסיעות רשאיות לקבל, כדי לאפשר לה להחזיר חובות שצברה בתקופת הבחירות.

סעיף 10 חוק מימון מפלגות מקנה יתרונות למפלגות המיוצגות בכנסת, כגון קבלת מקדמת בחירות ללא צורך בהצגת ערבות. מוצע לקבוע הוראה שתיטיב עם מפלגות שאינן מיוצגות בכנסת, ולאפשר להן לקבל תרומות בסכומים שגוברים פי חמישה מהסכומים שסיעה

- תיקון סעיף 9 11. בסעיף 9 לחוק העיקרי, בסופו יבוא:
- (ז) החל מהיום הקובע הוראות סעיף זה יחולו גם על מפלגה, בשינויים המחויבים."
12. בסעיף 10 לחוק העיקרי -
- (1) בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "הודיע מבקר המדינה כי הוגשו לו חשבונות לאחר שיושב ראש הכנסת הורה כאמור, ישולם לסיעה או לרשימת המועמדים התשלום שלא שולם לה לפי סעיף קטן זה, בניכוי סכום כפי שימליץ מבקר המדינה שלא יעלה על 15% מהתשלום המגיע לה:"
- (2) בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "הודיע מבקר המדינה כי הוגשו לו חשבונות לאחר שיושב ראש הכנסת הורה כאמור, ישולם לסיעה או לרשימת המועמדים התשלום שלא שולם לה לפי סעיף קטן זה, בניכוי סכום כפי שימליץ מבקר המדינה שלא יעלה על 15% מהתשלום המגיע לה:"
- (3) בסעיף קטן (ה) -
- (א) בפסקה (1), במקום "יחזיר יושב ראש הכנסת לאוצר המדינה את היתרה של 15% האמורה בסעיף 4(ב)(2) יבוא "ישלול יושב ראש הכנסת מהסיעה, בתשלומים שווים במשך שישה חודשים, מתוך מימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש, סכום השווה ל-15% מסכום מימון הבחירות ששולם לה לפי סעיף 3", ובמקום "את שלושת התשלומים הקרובים למימון הוצאותיה השוטפות ויחזיר את סכומי אותם התשלומים לאוצר המדינה" יבוא "במשך שישה חודשים מחצית ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש";
- (ב) בפסקה (2), במקום "יחזיר יושב ראש הכנסת לאוצר המדינה או ישלול, לפי העניין" יבוא "ישלול יושב ראש הכנסת", המילים "החזרה או" - יימחק, במקום "החזרה או השלילה תיעשה מתוך היתרה האמורה בסעיף 4(ב)(2) או" יבוא "השלילה תיעשה", ובסופה יבוא "אך לא תעלה מדי חודש על מחצית מימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש";
- (ג) בפסקה (3), במקום "יחזיר יושב ראש הכנסת לאוצר המדינה מהיתרה האמורה בסעיף 4(ב)(2) או ישלול" יבוא "ישלול יושב ראש הכנסת", ובסופה יבוא "השלילה לא תעלה מדי חודש על מחצית מימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש";

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 12 מוצעים תיקונים לסעיף 10 לחוק מימון מפלגות, שעניינו דוחות מבקר המדינה:

א. סעיף 10(א) ו-(ג) לחוק עוסק בסיעה המאחרת בהגשת דוחות למבקר המדינה, וקובע כי בהיעדר הצדק סביר, יושב ראש הכנסת יעכב את התשלומים המגיעים לה עד להגשת הדוח. נוסף על כך, לפי סעיף 4 לחוק, 15% ממימון הבחירות משולמים רק לאחר הגשת דין וחשבון חיובי של המבקר. מכיוון שמוצע לשלם את כל מימון הבחירות לאחר פרסום תוצאות הבחירות - דבר שעלול לפגוע בתמריץ להגיש את הדוחות בזמן - מוצע לחוק את

סעיפים 11 סעיף 16(4) לחוק מחיל את הוראות סעיף 9 ו-17(ב) לחוק מימון מפלגות, שעניינו ניהול חשבונות של סיעות, על סיעות חדשות החל ביום הגשת רשימת המועמדים. מוצע להעביר הוראה זו לסעיף 9 ולקבוע כי הוא יחול על מפלגות מהיום הקובע, ולא מיום הגשת רשימת המועמדים. כיוון שבעת פרסום הצעת חוק זו התקבלה בכנסת בקריאה הראשונה הצעת חוק להתפזרות הכנסת התשע-עשרה, והיום הקובע עתיד לחול בקרוב, מוצע לקבוע הוראת מעבר שלפיה התיקון המוצע יחול על מפלגות החל משבועיים לאחר פרסומו.

(ד) אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) מבקר המדינה רשאי להחליט, לפי בקשה של סיעה או רשימת מועמדים, כי החזר סכומים שנשללו ממנה לפי סעיף קטן זה ייפרס לתקופה שיקבע שתהיה ממושכת מהקבוע בסעיף זה, אך לא יותר מתום כהונתה של אותה הכנסת.

(6) הסתיימה כהונתה של הכנסת לפני שהסכום שנשלל לפי סעיף קטן זה נוכה במלואו, תנוכה יתרת הסכום מהמקדמה שהסיעה זכאית לה לפי סעיף 4. (7) יושב ראש הכנסת יעביר לאוצר המדינה סכומים ששלל לפי סעיף זה:"

(4) בסעיף קטן (ו), במקום "אחרי התייעצות" יבוא "בהסכמת".

תיקון סעיף 12

13. בסעיף 12 לחוק העיקרי -

(1) בסעיף קטן (א), אחרי "הוצאות שוטפות" יבוא "ולזהלוואה לפי סעיף 7ג";

(2) בסעיף קטן (ד) -

(א) האמור בו עד המילים "רשימת המועמדים" יסומן כפסקה (1), ובה, המילים "בשיעור שלא יעלה על 5% מיחידת מימון אחת" - יימחק, ובסופה יבוא "חלק המימון כאמור לא יעלה על סכום המימון למנדט אחד כאמור בסעיף 3ג), או על סכום גבוה יותר, אם חל שינוי במספר חברי הסיעות הנפרדות במהלך כהונתה של הכנסת, והסיעות קבעו בהסכם כאמור שמימון ההוצאות השוטפות ימשיך להשתלם לפי מספר החברים כפי שנמסר בהודעה כאמור בסעיף קטן (ב)(1).";

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים 13 סעיף 12 לחוק מימון מפלגות עוסק במעמדן של מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת ומקיימות בכנסת סיעה אחת. בהתאם לסעיף 12(ד) לחוק, מפלגות כאמור רשאיות לקבוע בהסכם ביניהן, שהוגש ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית עם הגשת רשימת המועמדים, כי חלק מהמימון החודשי המגיע לאחת מהן, בשיעור שלא יעלה על 5% מיחידת מימון (השיעור החודשי המשתלם עבור מנדט אחד), ישולם למפלגה אחרת. עוד קובע הסעיף כי הסכם כאמור שנמסר ליושב ראש הכנסת אינו ניתן לביטול או לשינוי. הצעת החוק נועדה להתמודד עם שתי סוגיות שהחוק כיום אינו מסדיר:

א. שינוי שחל במהלך כהונתה של הכנסת במספר חברי הסיעות הנפרדות, למשל בשל התפטרות חבר כנסת מסיעה אחת שבעקבותיה מתחיל לכהן חבר בסיעה אחרת. מוצע לקבוע כי המפלגות יהיו רשאיות לקבוע מראש בהסכם כי במקרה כזה לא יחול שינוי בתשלומי המימון, ואלה ימשיכו להיות משולמים לפי מספר חברי

ההרעה ולקבוע כי מבקר המדינה יהיה רשאי להמליץ כי מהסכום שישולם לסיעה לאחר שהגישו דוח באיחור ינוכה חלק שלא יעלה על 15% ממנו.

ב. מכיוון שלפי הצעת החוק ישולם מלוא מימון הבחירות לאחר פרסום תוצאות הבחירות, ולא יהיה עוד חלק שישולם לאחר הגשת דין וחשבון חיובי של מבקר המדינה, מוצע לערוך התאמות גם בסעיף העוסק בדוחות המבקר, ולקבוע הוראות שיתנו למבקר המדינה כלים לקנס סיעות שהדין וחשבון שלהן שלילי. הקנס יישלל ממימון ההוצאות השוטפות, אך השלילה לא תעלה על מחצית מימון ההוצאות השוטפות, כדי לא לפגוע ביכולת המפלגה להחזיר הלוואה שנטלה לפי סעיף 7ג המוצע. מבקר המדינה יהיה רשאי לפרוס את הסכומים הנשללים לתקופה ממושכת לפי בקשת המפלגה בשל מצבה הכספי, עד לתום כהונתה של אותה הכנסת, ואם התקיימו בחירות לפני שהסכום שנשלל נוכה במלואו, תנוכה היתרה ממקדמת מימון הבחירות.

(ב) הסיפה החל במילים "לא ניתן" תסומן כפסקה (2), ובסופה יבוא "ההודעה תעמוד בתוקפה גם במקרה של התפלגות הסיעה לפי סעיף 59(2) לחוק הכנסת, אלא אם כן קבעו הסיעות במפורש בהסכם כאמור בפסקה (1) כי במקרה של התפלגות ישולם לכל סיעה מימון ההוצאות השוטפות המגיע לה לפי סעיף 3(ג).".

14. בסעיף 13 לחוק העיקרי -

(1) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) ממימון ההוצאות השוטפות לפי סעיף 3(ג) של החלק שהתפלג כאמור בסעיף קטן (א) יופחת סכום השווה לשיעור מהסכום הכולל של חובות ותשלומים כמפורט להלן, בעת התשלום, כשיעור חלקו היחסי בסיעה לפני שהתפלגה, והסיעה שממנה התפלג החלק תהיה אחראית לתשלום חובות או תשלומים אלה:

(1) חוב בשל מקדמה שקיבלה הסיעה לפי סעיף 4(ג) ביתר;

(2) החלק מתוך מימון ההוצאות השוטפות שנועד לפירעון הלוואה שניתנה לסיעה לפי סעיף 7 לפני התפלגות, והסיעה תהיה אחראית לפירעון מלוא ההלוואה;

(3) תשלומים שנשללו מהסיעה לפי סעיף 10א;

(4) חוב של סיעת אם לפי חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993⁵.

(ג) התפלגה סיעה בכנסת לפי סעיף 59(1) או (3) לחוק הכנסת, יופחת מהמקדמה לפי סעיף 4 של החלק שהתפלג סכום השווה לשיעור מהסכום הכולל של חובות ותשלומים כמפורט בסעיף קטן (ג), בעת התשלום, כשיעור חלקו היחסי בסיעה לפני שהתפלגה, והסיעה שממנה התפלג החלק תהיה אחראית לתשלום חובות או תשלומים אלה:"

(2) בסעיף קטן (ד)(1), במקום "5% מיחידת מימון אחת כאמור בסעיף 3(ג) סיפה" יבוא "סכום המימון למנדט אחד כאמור בסעיף 3(ג).".

15. סעיף 16 לחוק העיקרי - בטל.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 14 מוצע לתקן את סעיף 13 לחוק מימון מפלגות, שעניינו שינויים בהרכב הסיעתי, ולקבוע שבמקרה של התפלגות סיעה, החלק שנועד לפירעון חובות ותשלומים שהסיעה חבה בהם יופחת מהסכום שמחויב לקביעת החלוקה של תשלומי מימון ההוצאות השוטפות ומקדימת הבחירות בין הסיעות החדשות שנוצרו.

סעיף 15 מוצע לבטל את סעיף 16 לחוק מימון מפלגות. האמור בסעיף 16(1) חוזר על הקבוע בסעיפים 4(ב) ו-6 לחוק. סעיף 16(2)(א) עניינו תקרת ההוצאות בבחירות של סיעה חדשה, ומוצע להסדיר נושא זה בסעיף 7 לחוק. כמו כן, מוצע להחיל על סיעות חדשות

הסיעות בתחילת כהונתה של הכנסת, גם אם הדבר כרוך בהעברה של מימון ממפלגה למפלגה בשיעור העולה על 5% מיחידת מימון.

ב. התפלגות של מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת והודיעו ליושב ראש הכנסת על הסכם בדבר חלוקת המימון כאמור. מוצע לקבוע כי גם במקרה של התפלגות ימשיכו לחול הוראות ההסכם.

עוד מוצע לקבוע הוראת מעבר שלפיה הוראות התיקון המוצע יחולו גם על סיעות שהגישו הסכם בדבר חלוקת מימון בין סיעות נפרדות לפי החוק הקיים והתפלגו לפני תחילתו של החוק המוצע.

⁵ ס"ח התשנ"ג, עמ' 146.

16. על אף האמור בסעיף 4 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה, לעניין מקדמה על חשבון מימון הוצאות הבחירות לכנסת העשרים, בסעיף 4 לחוק העיקרי, בכל מקום, במקום "70%" יקראו "85%".
17. (א) יושב ראש הכנסת לא יאשר מתן הלוואה לפי סעיף 7 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 9 לחוק זה, לסיעה שטרם פרעה הלוואה שנטלה מתאגיד בנקאי לפי סעיף 7א כנוסחו ערב תחילתו של חוק זה, אלא לאחר שהציגה בפניו, להנחת דעתו, הסדר בדבר פירעון הלוואה.
- (ב) על אף האמור בסעיף 9(ז) לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 11 לחוק זה, הוראות סעיף 9 לחוק העיקרי יחולו לראשונה על מפלגה לפי חוק זה, לאחר 14 ימים מיום תחילתו של חוק זה.
- (ג) הוראות סעיף 12(ד) לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 13(2) לחוק זה, יחולו גם על סיעות שהגישו הסכם לפי סעיף 12(ד) לחוק העיקרי והתפלגו לפני תחילתו של חוק זה, ובלבד שמסרו, לאחר תחילתו של חוק זה, הודעה משותפת ליושב ראש הכנסת על חלוקת המימון ביניהן ממועד ההתפלגות או ממועד ההודעה, והמימון ישולם לפי ההודעה החל בחדש שלאחר קבלת ההודעה.

ד ב ר י ה ס ב ר

(2) תנאים קודמים לתשלום היתרה של 15% מהוצאות הבחירות הם:

(א) הסיעה החדשה לא הוציאה בתקופת הבחירות הוצאות בחירות בסכום העולה במחצית על יחידת מימון אחת לכל מנדט שזכתה בו באותן בחירות, או בסכום העולה ביותר ממחצית על שלוש יחידות מימון לפי הגבוה יותר;

(ב) הסיעה החדשה לא קיבלה בתקופת הבחירות תרומות בניגוד לסעיף 8;

(ג) מבקר המדינה אישר ליושב-ראש הכנסת, על סמך ביקורת חשבונותיה של הסיעה החדשה, שלא חרגה מן ההגבלות האמורות בפסקאות משנה (א) ו-(ב):

(3) ...

(4) סעיף 9 יחול על סיעה חדשה החל ביום הגשת רשימת המועמדים שלה.

את הביקורת של מבקר המדינה כפי שהיא נעשית כלפי סיעות קיימות ולבטל את ההוראה המיוחדת הקבועה בסעיף 16(2) לחוק. את ההוראה הקבועה בסעיף 16(4) לחוק מוצע להעביר לסעיף 9 לחוק. וזו נוסחו של סעיף 16 לחוק שמוצע לבטלו:

"סיעות חדשות"

חברי הכנסת שנבחרו מרשימת מועמדים שהוגשה על ידי מפלגה שלא היתה מיוצגת על ידי סיעה בכנסת היוצאת - יהיו מיום כינוס הכנסת החדשה, סיעה לעניין חוק זה (להלן - סיעה חדשה), והוראותיו יחולו עליה בשינויים הבאים:

(1) 85% מן הסכום למימון הוצאות הבחירות ישולם לסיעה חדשה מיד לאחר שקיימה את התנאים המפורטים בסעיף 6(א)(1) עד (3), והתשלומים למימון הוצאותיה השוטפות - החל בחדש שבו קיימה אותם תנאים:

יוזמים: חברי הכנסת זאב אלקין, משה גפני, איתן כבל, אילן גילאון, רוברט אילטוב, עפו אנגבאריה, אחמד טיבי, אברהם מיכאלי, ג'מאל זחאלקה, איילת שקד, שאול מופז, עפר שלח, מאיר שטרית

